

З Т В О Р Ч А Й С П А Д Ч Ы Н Ы

**Х В Е Д А Р А
І Л Ь Л Я Ш Э В І Ч А**

КАМИНКАТ.ОГД

* * *

Я сягоныня раснуліуся неж --
гэты вечар навеяў мне штось ..
Я ўспомніў, як ў бурах-звеях
раскідалі і мы маладосыць!

Нас жышцё таксама ня песьціла,
і ішлі мы праз хмурый дні.
І гарэлі ў тумане -- дзесыці --
нашы мэты -- ясныя агні!

Мы хацелі над роднымі гоіямі
запалаць, як паляе зара,
мы хацелі гарэць паходнямі,
падымашь на змаганье край!

І ня раз лаштугі зывіні,
на этапах съякала кроў,
маладосыці не крануўшы келіх,
мы ўставалі ў рады змагароў.

Цяпер сэрца ня гэтак буйніць,
і каменінем гиятуць гады.
Ды я чуюся заўжды з вамі,
як тады, калі быў малады.

І калі я стаю ў клясе , --
проста сябра й настаўнік ваш,
мне робіцца сумна часам,
што і ў вас маладосыці нямаши.
Але ваш пагляд праменны,
вашых душ юнацкі парыў
мне заўсёды кажа: «Мы -- зьмена!
Мы такія самыя змагары!».

Не шкадуйце-ж адьвіўшых вёслau,
ня схіляйце голаў ніц.
Пэўне, гэтакі вышаў лёс нам --

жыть у бурах на瓦лыні!

Ня зыніжайце арлінага лёту
распрастаных магутных крыл!
У маланках і у грымотах
гартуйце моц сваіх сіл!

Жыщыё здабывайце самі,
напралом ідзіце да ўзвышшы!
Што не здабыта намі, --
напэўна, здабудзеце вы!

І хоць мы ідзем праз штормы,
і хоць гора -- наш штодзёйны госьць,
зацывіце ў Беларусі прасторах
заўтра новая маладосьць!

* * *

Усё часьцей я цябе ўспамінаю,
мой родны, мой мілы браце.
Ці і мне не пары ў выраі,
ў краі съветльня выбіраца.

Як жывы, устаеш ты часта --
і ў дажджлівай асеньняй вуліцы
каплюона крыло намоклае
і усьменіка нейкая сумная.

Мне цяпер яна так зразумелая,
я і сам усміхаюся гэтак.
Можа мы быті нешчаслівыя,
што сталіся інтэлігэнтамі.

Усё часьцей я цябе ўспамінаю,
мой родны, мой любы браце.
Ці ня знак гэта мне, што болей
я з табой не змагу спаткаца.

*

Толькі посташь тва я ўсплывае,
твае сумнья ўсьменшкі, браце,
над жыцьцём...

* * *

Так... жыцця нашы съцежкі
праходзілі блізка зусім.
Твае съветазарныя ўсьменшкі
ня згаслыі ў сэрцы майм.

Мне часта твой тварык прыветны
съмяяўся зарніцай вясны.
Ды ў съвеце хіба ўжо гэтак,
што шчасыце -- нязбыўныя сны

Запаў гэты вобраз прачысты
у душу той раныяй парой.
Тады ты была гімназісткай,
маленькай, прыгожай такой.

Быў я тады надта паважны,
а ты была толькі дзіця,
цишер-жа ў другім пэрсанажы --
раблюся дзіцём часта я.

І зь иежкай трывожнай надзеяй,
як ловіць дзіця матыля,
ганюся за марай аднай я --
съмены, наіұны я!

Нідзе не знайшоўны спагады,
усыціску нейчых руж,
уночы, адзін, бязуладны,
брыду ў сваю кануру.

Заснушь мне ніяк не ўдаеща
ў бяздоннай, мёртвай цішы.

Доўга месяц халодны лылеща
стэарынавым воскам шыб.

І неяк ня хочацца верыць,
што гэты жарт -- няўпрыцям --
цэніць яго бязь меры,
даюць назоў **жыцьця**..

KAMUNIKAT.org

Чорны сшытак

Балонка 1

- Кашцэрт
«Мяцеліца»
1. «Ліялоніха»
2. Ра странадка
3. Полёнэз Агінськага
4. Вальс Казакова
5. Мазурка Вяняўскага
6. Вясёлы беларускі марш
7. *Крайслер*.⁴¹
7. Крайслер. Муکі кахання.
8. Чардаш Ліста
9. *Шуберт*
9. Вальс

Балонка 2

Госляр. Вечар у Валодзі. Латышка іграла на піяніне. Скрышка.

Ён выйшаў у другі пакой. Вялікае запацеўшае вакно працёр рукой.

Цень ад праезджаючага самаходу, як галоўкі (сылюэты) карагоду праплыві.

Ані самаходу рассыпаліся ў вуліцы, як разьбітая буйныя зоры, быццам нехта сарваў і кінуў зоры -- іскрынкі ясныя, сьветлыя.

«Верасы» Гапкоўскага.

Чамусыці яму здавалася, што хацелася глядзець у ту ю даль, кудысь за блакітны небасхіл, што падаў за цёмнымі горамі.

[празб.] былі яны!

Прыпомніўся жніўнёвы гарачы дзень.

[празб.] я, фурманка

Ён слухае музыку, а яна?

Ён заплакаў.

⁴¹ Курсівам выдзелены закрэсленыя аўтарам слова і радкі.

За вакном адбіваўся аганёк папяросы чырвана ватай пазалотай пад балконам.

Водблеск съятла

Ён глядзеў. З залаціста-малінавага съвету вырысоўвалася посташь некай жанчыны, якая сядзела на балконе.

Яму прыпомнілася хвіліна.

Балонка 3

Школа. Госляр. Дзеці сыняваюць калядку «Хрыстос радзіўся»

«Анёлы сыняваюць,
Караля вітаюць,
Цуда, цуда павідаюць».

Чыстыя, съветльныя галасы, як званочки.

Ён увайноў на карідор. Высокая галія. Шырокія ашклённыя дзвіверы. На карыдоры [ірэб.] ходзіць [ірэб.] у гумовых [ірэб.] Пасыля гісторыі з А.

Усё [ірэб.] удзельную вагу, усё атрымоўвае іншую расцэнку.
[ірэб.] Каляды.

Як ішлі ў школу, былі ў Віці А-к.

-- Ідзем у школу. Лекцыя сынезу.

-- Я купіў у кіно білет.

Развітаўся.

Ідзіце ў клас. А-к ездзіць у [ірэб.]

Шырокая песня-калядка.

Ён стаяў ля вакна.

Успомнілася яна:

-- Я-б хацела для дзяцей зрабіць такую ёлку, на якой я была маленькая дзяўчынкай.

На калідоры вучыцель прабіраў вучня. Той расплакаўся.

-- Ідзі, не саромайся, ідзі ў клясу заплаканы.

Балонка 4

«Туман».

Студэнты ў К-цы:

«Ночы няма. Да 12 гадзіны -- вечар, а пасыля 12 гадзіны -- раніца».

Стукаюць у дзвіверы. Сяджаюць на парозе з важненскімі мінамі.

-- Ах, вы... і Бася заліваєца съмехам.
-- Па-першае, я ня п'ю, па-другое, наліце, а па-трэяе,
чаму такая малая чарка?

-- За вашымі шэптамі нашага гоману ня чуваць.

Прыйшоў у пакой Х. Федзя Ш.

-- Зъява першая. Акт другі, -- абвясьціў урачыста М.

Балонка 5

А. у Валодзі.

Бабушка.

Калі ён прыйшоў дахаты, В-я сядзеў у мяне.

-- Ты яшчэ не пагаліўся?

-- Агарашны.

Абед.

-- Ах, эти чёрные глаза

Меня смущили...

Туман. Расплыўчатыя ваганькі на горах. Туманна і пуста на вуліцах. Ён пайшоў у туман, у няведамае. За вонкамі чорна-белыя фіранкі... У тонах рабля сум.

Яна іграла,

насыля ня стрымалася,

жаль прарвала, яна заплакала. Клявішы жаласыліва загучэлі.

Балонка 6

Скрыпка. Гукі высока падымаліся, а насыля падалі абрывам, быщам санкі валіліся ў снег з гары і абдавала халодным снегам («Тронка»)

Царкоўны хор. Сынегакі -- вяскоўцы. У напеве -- працяжныя гукі, як у жніўнай несыні, -- прарывающа.

Балонка 7

Гукі падалі, як лёгкія пэрлачки

Балонка 8

Госыльер. Горы.

Зрання *зайсё* пакрытыя дымам. Здаецца, дым ад ляснога пажару. *Здаецца* *настухі* паляць *недзе* ў *далінах* *волнішка*. Здаецца, толькі што съціх бой і дым ад гарматаў клубіца па горах.

А пасъля імгла зынкае і воку адчыняюща ціхія ялінкі,
пакрытыя далікатнай намаразьзю, быщам апранутыя ў лёгкія
вэлюмы.

Госыль. Вечар. Здаецца, нейкая пячора, а ў ёй прабітвыя
ваконцы (жоўтыя), як скіты. Ціха і маўкліва.

Балонка 9

Вечар. Ёлка. У Ж.

п. Марыя

твар як з воску

у хаце =

съпяць

В. бярэ [нрзб.] на рукі і нясе на ложак. Засынае ў сукенцы.

Балонка 10

На новы год (1946)

Недзе за горадам кідалі ракеты. Зялёныя, чырвоныя. Яны
падымаліся ціха, высока і разам зь імі па шыбах хутка беглі
заглушаныя пажарам залаціста-чырвоныя шалі.

Пакой уночы. Вокны -- съветла-белыя соты, фіранкі съветлым
(воскам) стэрныам спльываюць з карнізаў.

Шум у салі -- быщам шэлест лістou.

Балонка 12

Вось ён бачыў. Але, можа, ён стойца і ня скажа.

Вечер шугае.

Зараз як шалясьнеш -- і ўпадзеш!

Балонка 14

Заштрыкованае галінкамі неба...

Сінім атрамантам заліло вакно. У вершы хочаща захуліганіць.

Балонка 16

Сябром

Асеныні штурм. Чужы мне лістапад
(паўночны штурм)?

Лісьцё мяце паўночны вечер

Паўночны штурм. Чужы мне лістапад.

А за дзвіярьма шорах лісьцяу.

Асеныні шторм. Чужы мне лістапад
Пануры вецер сэруса смущаць
Маўкліва я сяджу
Каб глянуў хто --
Ахінуты ў анулы той жабрак!
Ні гуку. Ноч. Як у магіле.
Мінае час. Я моўчкі ўсё сяджу
І жудасна мне азірнуцца --
Здаецца -- дзыверы расчынены
Мяне даймае вецер. Здаецца --
Гурбы лісыцяў на парозе.
А недзе съвет, і рух, белыя руکі
І съмех
(адвый съмияцца я!)

усё -- не для мяне.

Ды рады мукам я. У сэцы цёпла,
што я пакутую [за нешта]
І калі ласыць мне лёс
[ў імглу радзімых раніцу]

крышталныасыць гэтую я пранясу

Асеныні шторм. Халодны лістапад.

А за дзывярьма сумны шурах лісыцяў.

[стала]

Балонка 17

Успаміны наплываюць, [як хмары]
Дзе вы, сябры?
Я вам, наведамъм сябрам,
да ўно нішу, складаю гэты верш.
Складаю днімі і начамі
Н вось у гэты шторм --
папера замакрэлая і алавік на піша
і плачущь зь ветрам строфы,
як сэрца, абрываеща

Халодны і абдзёрты, у дождж, у непагоду
на ростані пакінуй мяне лёс
Ніхто рукі ня сыцісьне, ня скажа
слова пацехі
Ці згіну дзе ў ларозе --

ці замерзну, як сабака,
завыўшы ў зорнасыць неба?
...Пуста і холадна.
Дождж. Вечэр.
Ці чуеце вы мой голас...
Ціха. Ноч. Паўночны штурм.
Муцицца думкі. Я адзін, адзін...

Шлезвіг.
Лістапад

Але я ўпарты,
але я съмлюся --
ўсё для лепшай долі --
нашай Беларусі.

Балонка 18

Жонцы

На вуліцах морак. Чужы, пануры готык
Маўчыць над затокай імглістай
І цені людзей, быццам постаці
ўва скрошыных манахаў...
Ангельскія аўты кідаўць сьвятло
Цені людзей бягуць уздоўж сцен
Я іду... бяз мэты...

На вуліцах чужых, пустынных
Часта ў змрокі ў халодны сутунак
убачу насташь, падобную да цябе.
Я іду за табой! Як гэта болына!!
Больна вяртадца ў сапраўднасыць
Я бачу сябе съмешным дзіваком,
Ня ўмеўшым цаніць шчаслыя.
Чужы пануры готык...
Маўчыць над затокай імглістай.

Дзе ты цяпер, мая сяброўка?

Шлезвіг. Лістапад.

Балонка 20

Госыяр. Съветла-шэры туман. Быццам у мора аділлылі дамы.
Усё патанула ў шэрай імгле. Толькі чатыры зубцы («изразцы»),
быццам вялікія капюшоны, навісылі зь неба, быццам манахі...

Шэрай імгле. І ў ёй распільшіся вочкі затануўших дамоў,
быццам зоркі ўпалі ў шэрае возера і съвекнца з мутнага дна.

У царкве былю холадна. А. Імануіл -- Ён стаяў і...

У горадзе была вялікая ёлка

Дождж. Быццам нехта хлюнаў на двары
(«Гродня каля хаты»)

Войны ўночы -- рамы -- чорныя крыжы

Балонка 22

Ватэнштэт

Далёка недзе між фабрычнымі і лягернымі збудаванымі міхцеў
аганёк, быццам матылёк біўся крыламі на гарызонце.

Балонка 25

У вакне -- змроцна-шэрыя хмары
Дзень і ноц нада мною плывуць...
Мо' таму так голаў цяжарыць
Хварабліва-п'яна я мунь.
Ўсё, здаецца, мінула бязследна,
Кануў з плёскам жыцця майго шум
У адышываочы вечар бледны
Ціха На пасыцелі ў вечар бледны
Ціха, ціха загалашу
Усё ніжэй навісаюць хмары,
Над пасыцеляй маёй плывуць
І снующа мары, як цені,
Не даюць мне
Я живу. І пла
Я усё сяню, усё аб нейчым мару,
Не даюць сунакою нічуць.
Я вясёлы пад хмарай абрывам

Мкну стралой праз палі і лясы
ў сънезе съпеўна скрыяць палазы
Я тану ў правалах сънежных,
Сані рэжуць усыненны сънег
За імглістай лясной мярэжай
Ты чакаеш, чакаеш мяне.

Перад хатай спыняюща сані,
Я ўбягаю на ганак. І вось --
У цябе я *ізноў* -- даўно чаканы,
Найшчаслівейшы ў съвеце госьць!
У тваёй хаце ўсё па-старому.
[ірзб.]

Балонка 26

У вачох нашых злоў адлега,
Брызгі радасыці, як віно,
Хай бушуе і съпе сънегам
Завіруха ўсю ноц за вакном.

Ізноў -- вецер хмары гоніць
Топіць надым іх дзесь за лясы
Недзе ў змроку брыдуць мае коні,
Ня скрыяць ужо больш палазы
Усе, здаенца, прыйшли

Ці ў тэй хаце
Выглядаеш
Надарэмна чакаеш мяне

У вакне -- змрочна-шэрыя хмары

Усё, здаенца, прапала бязследна
Толькі хмары плывуць і плывуць
Дзе цяпер ты, мая сяброўка,
Ці чакаеш мяне, як даўней?

Балонка 28

Шалясъцелі лісты пад нагамі, быщам нехта маўкліва брыў паміж дрэў у сяне.

Скрай хаднікоў ляжала зыменеана лісьце, як чырвоная pena, прыбой восеніскіх раніцаў, абліты халоднай зарой.

Дахі дамоў у шэрым змроку здаваліся грэбнем шырокай хвалі, ападаючай у цёмнае поле (над цёмнай зямлёй).

Мэвы над вадой -- белыя сынекі, нерастануўшыя ў халодным сонцы.

Сонца разбівалася пырскамі ў вадзе, быщам серабрыстая луска рыбы.

Мэвы над дальлю водаў здаваліся пялёсткамі, якія круціў вецер над далёкім востравам.

Мэвы -- белыя матылкі.

З-за празрыстых воблакаў, што брудна-шэрым дымам нясыліся ў небе, прабліскілі зоркі, быщам вечер нагнаў з засенага пад вечар поля зярніты. Адзінока яны трапяталі ў вышыні, яшчэ ў пазалоце сонца, адарваныя ад зямлі, на якую яны надарма хацелі ўпасыць.

Балонка 29

Была позняя восень
Надходзіла позняя восень

Прыйшла позняя восень. Цёлкыя асенныя дні ціха пралылі над палямі. Зь вечару браўся мароз і доўга трymаўся ўдзень. Кожную раніцу шумным шэлестам інюў лістапад. У золаку вырысоўваліся ўсё больш агалелыя галіны дрэў. Толькі на вяршынах трымаліся яшчэ лісты, быщам стада вераб'ёў. Прыйшла позняя восень.

Цёмныя вокны, маўкліва і пуста, быщам усе памерлі...

...Здрыгнуўся ад гэтых думак. Хутчэй ад гэлага дому съмерці! Нейкая сіла цягнула яго ў рухлівяя вуліцы, у людскі настрой, дзе былі агні і рух.

Вісіць бялізна на шнурку. Уяўленыне разгортвае абразы сямейнага жыцця. Вешаюць бялізу. (Ені і яна -- съмлююща...)

...Накідае гной з панадворка. Пласты. Чорныя ягады (лета), яблыкі (агрызкі) -- восень -- уяўленыне разгортвае плястычныя вобразы...

Ідуць дахаты, съветлыя вечары, съветлыя віши ў садох (горад).

Büchman (краўчыка)

...рубае дровы... абед; сямейная

Балонка 30

үтульнасьць; радыё-музыка. Сінія фіранкі. Жоўтае лісьце за вакном.

Clausen -- капаныне агароду. Боты!

Над вачьма -- павекі ценен'кай чоранай вышыўкай.

Самаходы. Быццам палівае нехта з кішкі вадою вуліцу.

Самаходы праносяцца... уражаныне сілынага парыву ветру, які пралітае з канца ў канец вуліцу.

-- *Надарыў мане Бог брадзягаю сухою...*

Шлезвіг

Дзеці [ірэб.] (навэля)

Агата! (крадзеная цыбуля)!

Thumb! Начлег з I...

праходка ; б. б. = незнёмы!

Балонка 31

У пакой і холад, і морак
ў задуменыні стаю ля вакна --
Мне здзенца -- толькі ўчора

(яшчэ)

Зацьвітала мая вясна...

[нрэб.]

Кожны дзень цяпнер стаў гадавінай
Разывітаныняў і чорных няўдач.

[Я-ж быў зь нейкай жаласлай мінай
ўміг гатовы раскінуць у плач...]

Гэты дзень туманы...

Гукі цягніка,
Што гучаць лагодна за сыянай,
Так мяне настроілі...

Спадала лісыцё на шляхох

Балюнка 32

Памёршы:

пасінелыя рукі, як скрэшная смала яліны.

Выбегла яна. У парывістых рухах відаць была нейкая п'янай безнадзеянасьць. Вечер развеяў валасы.

-- Міхась! -- крыкнула надрывіста, глуха. І ў гэтых гуках неяк дзўона, насымешліва быў скумечаны ўвесь боль сэрца. Гэта была просьба і роспач... Але вечер кінуў іх недзе ў траву. І там шэлестам упала іх пінасце і надзея. Міхась ішоў, не аглядаючыся, крокам падарожнага, які збораўся ў далёкую дарогу. Ён не пачуў гэтых слоў.

... Быццам пяялі маладыя дзяўчата ў сыветлую раніцу. Галасы віснуць над між белых бяроз на шляху. Чыстыя, звонкія галасы круціліся, спавіваліся між па-каля паважнага альта, то беглі ўздагон за ім, то забягалі наперад. Імкліва падымаліся галасы, быццам быстрый птушкі, увысь, то падалі ніц да зямлі.

Гукі разбягаліся і зараз-жа ізвоў ліліся каля аднаго тону, гучэлі дружным роем.

Гукі ішлі ў паход, бадзёра, ясным напевам (матывам).

Балонка 33

Ён яшчэ не адчыняў вачэй, але чуў, як на вуліцы іграли трамваі.

S - Bahn. Рантам, з-за загібу выскочыла съятло і белай мышкой бегла па рэйках.

Съятло S - Bahn -- няма, няма.

Рантам нехта быццам махнуў у цемры белай хустачкай, і хутка набягаў цягнік.

Знайшоў вакно ў рэстаране, зь якога відаць была вуліца, якая прыпамінала вёску. І доўга ён марыў калія вакна.

Самалёт піша крэйдай кругі на небе.

Семафор у змроку, як распяцце; звесціны галаву чалавек, з высунутымі каленямі. Нешта асылізлае...

Чырвоныя радкі на станцыі -- нібы калядоўшчыкі ходзяць недзе ўночы.

Балонка 34

У электрычным съятле зелень выглядае съвежай, як пасыля дажджу

Здавалася -- нібы вялікія голубы ляталі над зямлёр

На небе было некалькі зорак, яны, здавалася, плылі пад ветрам.

Балонка 36

Шуток -- 100

Хмура -- 100

[ірзб.]

Багдановіч -- 50

Наумчык -- 50 ?

Слава + Міхал -- 20

нямецкай

Рая Жук -- 10 + 20

англ. (натуральная реч)

Сымон -- 150

Пет [ірзб.] -- 110

Балонка 38

Bielefeld (West)
Pawlus Str 33^{II}
Jakubaw Kons.

Балонка 40

Гамбург

Мост над Эльбай -- даўгі XII

вялікі рух

цёмныя вуліцы -- плаваючыя агні.

Драты трамвайныя -- як серабрыстыя зорачкі -- серабрыстае павуцінне.

Немцы зьбіралі вугольчыкі на вуліцы.

[*иhrзб.*] -- манастыр

царква

Балонка 47

Rostborobi [*иhrзб.*] Michal

Polisch Camp # 1

UNRRA Team 307

Bumberg

[*иhrзб.*]

Балонка 52

Вогнішча -- вагонь, дым прыпамінае, быщам вёска гарыць.

[*иhrзб.*] -- зарава!

Балонка 59

I-ая група (Крыжачок, Лявоніха)

1 Гарохава В.

2 Лашкік Ж.

II група

Оля Супрун

Соня Багдановіч

Палюховіч

Каўтуновіч

3 Стася Журан

4 Мар. Супрун

1 Пракаповіч
2 Ж. Наумчык
3 Аркадзь [ірзб.]
4 Гарохаў

Пятро Валасовіч
Косьцік Мітковіч
Шуток Валодзя
Хмура

Балонка 60

Туман

Хор у царкве «Господзі, памілуй...»
*доўга сыпей нарастай, як-бы хвала,
падъмаўся, біўся, а пасьля доўга, доўга
зашыаў, як хвала, пакуль не растай*
у цішыні

Тыш рэгента: Сурвіла

Балонка 61

Танцоры: II гр.
Стася Шуток
Маруся Супрун
Жэня Ляцкая
Валя Гарохава
Гарохаў
Пракаповіч
Жоржык Наумчык
Коля Вярчун
Соня

2 пары Шунко [ірзб.] Яся

Хмура

II група

Стася Шуток
Маруся Супрун
Соня Багдановіч (Лашкік?)
Валя Гарохава
Гарохаў
Пракаповіч
Жоржык Наумчык
Аркадзь [ірзб.]

Балонка 62

Русалкі
Ляцкія Жэня і Вера
Навіцкая
Стася Шуток
Маруся Супрун

Краскі

Ведзьмы:
A. Супрун

Балонка 63

3. VII
Танцы ў 9 гадзін
Рэпетыцыя ў 10 гадзін

Балонка 64

Сюжэты

1. Бацькоўскі сход.

2. Пастаноўка -- праца -- нядзельнасць -- сцэна , дэкарацыя --
тры-два вазоны абсталявяць.

Сявец (спаў у салі)

Спацелы

Іван Фёлараў

дзядзя Баглай

3. Вольнае каханье

К. А.

4. Мама (лямпа)

5. Сны (разъвейнае каханье; Л-а ; царква)

6. Алярм

7. Зямля (повесыць)

увядзеныне калхозаў. Вёска X (Т)

8. Чорная дама (крыжы на грудзях -- мастак)

9. Паварот з катаргі
(тыш вучаніцы)

Аіда -- С.

10. Тыш скрынача.

«Вываліі»
Сон
Спаканыя

Балонка 65

Зоя Мікулоўская. Ліст на Вялікдзень
Зю-ль, вёска на Палесьсі = зынік пару месяцаў перад вайной
Доктар. Стary эмігрант. Мае жонку немку. Дзяўчына --
пляменыница -- жыве разам зь ёй. Зайздросны [ірж.]
Разыходзіцца з... Кідае жонку.
«Пляменыница» кідае Доктара
«Tango Noturno»
«Цятнікі адышлі»

Балонка 66

Шопат зямлі
Развітаныне
У вагоне
Мастацтва
Спаканыне
Сон
Сосны шумяць
Фіранка
Бунт
«Tango Noturno»
«Вызваліі»
«Цятнікі адышлі»

Балонка 70

Урыўкі з Баркулабаўскага летапісу.

1582 року многа множества страшных і велікіх чудес господь
бог оказалі рабіц% перуны і грады велікія' сухость' морозы
амаль не через все лето былі у Літве От велікого морозу на
полі у колосыі жіто посхло' многія домы панов зацных от
перунов велікіх погорелі' зіме з морозов і метеліцы по дорогам
многое множество людей убогіх' также і купецкіх померло А

лете велікій жар бы% жіто' ярі' трава' также яріны
огородныя все погорело у Літве' а звлаэа около Менска'
около Вілні' люді убогія з хлеба на Русь даваліся -- молодцы'
жонкі' девкі' много на Русь і на Украіну понаходіло

Балонка 71

Гастрыё мяча -- атручанае.
Атручанаая татарская страла!
Кухарка ў В. -- тыш паганкі.

Балонка 73

[іпразб.] Прышло ў[іпразб.] 25-28
I, II, III, IV, V

Скараход

Экскурсii 24. VI

Балонка 74

Ноч. Вецер. Асьветлены двор. Зборка ў В.
Айцец Mix. Даклад, плакаў.

БІБЛІЯГРАФІЯ ТВОРАЎ ХВЕДАРА ІЛЬЛЯШЭВІЧА

СКАРАЧЭНЫНІ

- Хведар Ільляшэвіч. «Веснапесыні». «Веснапесыні».
Выданьне Ніны Ільляшэвіч. Вільня,
1929, 71 б.
- Хведар Ільляшэвіч. Зорным шляхам.
Зорным шляхам
Вільня, 1932, 65 б.
- Хведар Ільляшэвіч. Захварбаваныя
вершы. Вільня, 1936 Захварбаваныя
вершы
- Хведар Ільляшэвіч (Святаслаў Залужны). Апавяданыі
Апавяданыі. Пасьмертнае выданьне.
Выданьне Беларускага Дзяламогавага Камітэту
лягеру АБЦ у Ватэнштэт, 1948, 41 б.
- Недапетая Песьня... Жыцьцё
і літаратурная спадчына Хведара Ільляшэвіча.
Сабраў і апрацаўваў Юры Жывіца.
Пірмасенс: «Вехі», 1981, 191 б.
- Недапетая Песьня... Жыцьцё
і літаратурная спадчына Хведара Ільляшэвіча.
Сабраў і апрацаўваў Юры Жывіца. Другое
выданьне, напраўлене і дапоўненае.
Пірмасенс: «Вехі», 1982, 202 б.
- Данаўненьне да кнігі «Недапетая Песьня». Дадатак
Выдавецства Інстытута Беларусаведы,
Ліямэн, 1987, 42 б.
- Ля чужых берагоў. Альманах твораў
беларускіх эміграцыйных паэтаў і
пісьменьнікаў. Мюнхэн, «Бацькаўшчына»,
Ля чужых берагоў

1955, 230 б.

Весткі Інстытута Беларусаведы. Ляймэн, «Весткі»
№ 4, 1989, 82 б.

Архіў Фундацыі імя Пётры Крэфўскага. (Архіў Фундацыі)
Нью-Ёрк

ПОДПСЫ. ПСЭЎДАНИМЫ. КРЫПТАНИМЫ

М. Даўны	I -- ч
Залужны	М. Д.
Святаслаў Залужны	С. З.
У. Залужны	Х. І.
Хведар Ільляшэвіч	Ю. М.
Л. Іскра	
Малады	
Леанід Нічышарук ⁴²	
Стары Скаўт	

Уключаныя ў бібліографію творы і выданыі, за выключэннем
пазначаных зорачкай, апісаныя *de visu*.

Абрыўкі біяграфіі Канстанцыі Буйло. Надрукавана: «Новая
дарога», 12 сакавіка 1944, подпіс М. Даўны.

«Ад вока схавалі нам даль...». Надрукавана: «Веснапесьні», б.
49.

*Адцвітаныне. Надрукавана: «Народная справа», 16 кастрычніка
1946.

«Алесь Салавей». Надрукавана: «Беларускі работнік», № 40, 1
кастрычніка 1944; Недапетая Песьня (2), б. 193-194. Подпіс Леанід
Нічышарук.

⁴² Па звестках Юры Жывіць; Вітаўт Кінель лічыць, што Леанід Нічышарук
-- псэўданім Антона Адамовіча.

Асеньня паэма («Неба -- сіні плякат...»). Рукапісны зб.
«Нязжатая радасьнь» (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк), назва **Восень** («Неба
-- сіні плякат...»). Надрукавана: *Захварбаваныя вершы; Недапетая
Песня, б. 75; «Калосьсе», кн. 5, 1935, назва **Васеньня паэма**;
Недапетая Песня (2), б. 80.

«Ашалелы вецер на прасторы съвішча...». Рукапісны зб.
«Нязжатая радасьнь» (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк). Надрукавана:
«Шышына», № 6, 1948, б. 5; «Башкаўшчына», № 12-13(194-195), 27
сакавіка 1954; Ли чужых берагоў, б. 164-165; Недапетая Песня, б.
83; Дадатак, б. 14-15 (у лісьце Хв. Ільляшэвіча ад 26 кастрывніка 1947 да
Вольгі Таполі).

***«Бабка»** [Апавяданыне]. Надрукавана: «Родны край», 7 красавіка,
4 травеня 1934; Зборнік «Роднага краю» за 1934 г., Вільня, 1935. Подпіс
М. Даўны.

Балёнік [Апавяданыне]. Надрукавана: «Калосьсе», кн. 2, 1935, б.
86; Недапетая Песня, б. 96.

Без павароту («Ці помніш ты, як маці ля калыскі...»).
Надрукавана: *«Крыніца», 5 ліпеня 1925; «Веснапесньі», б. 15; Недапетая
Песня, б. 47.

«Беларусь ты мая рассыплюваная!..». Надрукавана: Зорным
шляхам, б. 10; Недапетая Песня, б. 62.

«Беласынежным, съежым цвегам...». Надрукавана: Зорным
шляхам, б. 46; Недапетая Песня, б. 69.

Бор («Крылаты цені мітусяша...»). Надрукавана: «Веснапесньі», б.
57; Недапетая Песня, б. 57.

«Бразнулі з грукатам дзъверы...». Надрукавана: «Веснапесньі»,
б. 51; Недапетая Песня, б. 56.

Брату («Ты плачаш, мой браце?...»). Надрукавана: «Веснапесньі»,
б. 8; Недапетая Песня, б. 46.

***Бунт** [Апавяданыне]. Надрукавана: «Новая варта», № 1, 1931.

«Бура бушуе злосна...». Надрукавана: Недапетая Песня, б.
86.

Бура («Сынег... Бура... Галалёдзіша...»). Надрукавана:
*«Беларуская ніва», 20 студзеня 1926; «Веснапесньі», б. 23; Недапетая
Песня, б. 50.

Бывай, лета... Надрукавана: «Шляхам Жышыя», № 10, 25
кастрывніка 1946, б. 6-7; Недапетая Песня, б. 166-167. Подпіс Стары
Скаўт.

«Вагні ярчэйшыя...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 57; Недапетая Песьня, б. 70.

«Валакуся ўтомлены, змораны...». Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 7, 1931; Зорным шляхам, б. 27; Недапетая Песьня, б. 65.

***Варона.** Надрукавана: «Вольная думка», 7 ліпеня 1929. Подпіс Малады.

***«Веснавітая рань. Яшчэ росы блішчаць...».** Надрукавана: «Права працы», 24 сіння 1937.

«Вечер і вые і плача...». Надрукавана: Недапетая Песьня, б. 85.

«Вечер скуголіць і плача...». Надрукавана: Недапетая Песьня, б. 86; Дадатак, б. 7-8.

Вечар [Апавяданыне]. Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 12, 1932; «Веснапесьні», б. 9-10; Недапетая Песьня, б. 46.

«Вечар лашчица, быццам, даль...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 38; Недапетая Песьня, б. 53.

«Вільня. Рух і шум. Гудкі і грукат...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 15; Недапетая Песьня, б. 62.

***Віхор.** Надрукавана: «Сялянская ніва», 31 студзеня 1926. Подпіс І-ч.

***«Вогні ярчэйшыя...».** Надрукавана: «Шлях моладзі», № 11, 1931.

***Восень.** Надрукавана: «Рунь веснаходу». Вільня, 1928.

***Восеніская паэма.** Гл. Асенія паэма.

***«Вось вам песьня...».** Надрукавана: «Родны край», 4 лістапада 1933, подпіс М. Даўгіны.

«Вось у ціхай задуме шагоў...». Надрукавана: *Захіарбованыя вершы; Недапетая Песьня, б. 79.

Вочы места («Калі ўмгла разгорне свае крылы...»). Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 2, 1931; Зорным шляхам, б. 23; Недапетая Песьня, б. 64.

«Вуліцы! Вуліцы! Вуліцы!..». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 14; Недапетая Песьня, б. 62.

«Вучуся холаду у съцен...». Надрукавана: *«Студэнцкая думка», № 1, 1929; Зорным шляхам, б. 64; Недапетая Песьня, б. 72.

«Вы далёка, вясёлля вуліцы...». Надрукавана: *Захіарбованыя вершы; Недапетая Песьня, б. 75.

Вызвалілі... [Незакончанае апавяданыне]. Надрукавана: «Шляхам Жышыя», № 8 (20), 31 жнівня 1947, б. 31-33; № 9-10 (21-22), верасень-кастрычнік 1947, б. 29-32; № 11 (23), лістапад 1947, б. 15-17; № 12 (24), сінежань 1947, б. 39-41; № 1 (25-26), студзень-люты 1948, б. 17; Апавяданыне, б. 22-40. Пад назвай «Вызвалілі...» (Повесьць)

надрукавана: Недапетая Песьня, б. ІІ5-І26. Пад назвай Вызвалілі (першая апрацоўка) Надрукавана: Дадатак, 5-7. Подпіс С. Залужны.

«Вы паехалі. Вашы вочы тужлівыя...». Надрукавана: «Новая дарога», № 49, 26 снежаня 1943.

***Вясенійня матывы** [Абрэзок]. Надрукавана: «Студэнцкая думка», № 3, 1925. Подпіс Х. І.

«Вясёлае поле, вакол васількі...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 40; Недапетая Песьня, б. 53.

Вясковая ідылія («Праліялі вазы на дарогах...»). Надрукавана: Зорным шляхам, б. 38; Недапетая Песьня, б. 67.

Вясна («Вясна... на панадворку сымех срабрысты...»). Надрукавана: *«Крыніца», 18 траўня 1925.; «Веснапесьні», б. 18; Недапетая Песьня, б. 48.

Вясна («Кап... кап... кап... Хлюпашь вада...»). Надрукавана: *«Беларуская ніва», 6 сакавіка 1926; «Веснапесьні», б. 26; Недапетая Песьня, б. 50.

*«**Вясна -- адраджэнне!**...». Надрукавана: «Сла працы», II лютага 1926 (1928?).

«Гарады, гарады Беларусі...». Надрукавана: *«Нёман», № 2, 1932; Зорным шляхам, б. 26; Недапетая Песьня, б. 65.

Гармонь вясковая («Заліваеша пераборыста...»). Надрукавана: Зорным шляхам, б. 34; Недапетая Песьня, б. 67.

Гвардия («Мы маладыя, мы ўдалыя...»). Надрукавана: «Веснапесьні», б. 5; Недапетая Песьня, б. 45.

«Гляджу на літараў радкі...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 67; Недапетая Песьня, б. 59.

«Гмахі плынуць у блакітныя змрокі...». Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 4, 10, 1932; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 74.

«Годзе песьні пяяць аб нудзе!..». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 6; Недапетая Песьня, б. 61.

Груганы («На кружыщеся, вораны чорныя...»). Надрукавана: Зорным шляхам, б. 63; Недапетая Песьня, б. 72.

Гэй, прасторы! («Далняя дарога, звязыня агняпас...»). Надрукавана: «Веснапесьні», б. 25; Недапетая Песьня, б. 50.

«Гэй, хлонцы, брацьці мае...» [Замалёўка з жыцця лягеру ў Нямеччыне]. Надрукавана: Недапетая Песьня, б. ІІ3.

*«Гэта не партрэт на продаж...». Надрукавана: «Родны край», 2 снежаня 1933, подпіс М. Даўны.

Да 25-ці лецьця Віленскае Беларускае Гімназыі. (Вучнёўская прэса). Надрукавана: «Новая Дарога», 12 сакавіка 1944, подпіс М. Даўніны.

Дазорца («Ён у ночы страляе кашлем...»). Надрукавана: Зорным шляхам, б. 61; Недапетая Песня, б. 71.

Дайце мне спаць... (Уражаныні з скаўткай экспкурсы). Надрукавана: «Шляхам Жыщчия», № 8, 23 жніўеня 1946, б. 16-17; Недапетая Песня, б. 165-166.

«Даўгая вастрожная нач...». Надрукавана: *«Руны веснаходу». Вільня, 1928; Зорным шляхам, б. 37; Недапетая Песня, б. 68.

Дзень павіс шэрай хусткай («Дзень павіс шэрай хусткай на плоце...»). Рукапісны зб. «Нязжатая радасынь» (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк). Надрукавана: «Калосьсе», кн. 3 (16), 1938, б. 155; Недапетая Песня, б. 82.

«Дзіця мястовых песняў гулкіх...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 31; Недапетая Песня, б. 66.

Drukarnia domu Mamoniczo w w Wilnie (1575-1622). Wilno, 1938, 158str. Разыдзел з кнігі «Канец існаваныя друкарні дому Мамонічаў» надрукаваны: *Запісы Беларускага Навуковага Таварыства. Выданыне непэрыядычнае. Сынеготк I. Вільня, 1938, б. 9-16; Недапетая Песня, б. 170-176. Рэчэнзія Адама Станкевіча на кніжку Хв. Ільляшэвіча надрукавана: *«Калосьсе», кн. 2 (19), 1939, б. 122-126.

«Дрэвы шапочуць у боскай драмоце...». Надрукавана: *«Права працы», 24 сінеготк 1927; Зорным шляхам, б. 60; Недапетая Песня, б. 71.

Думкі [Імпрэсіі]. Надрукавана: «Веснапесні», б. 21-23; Недапетая Песня, б. 49.

Дымнае места («Вечарам мglіста дымяша вулішы...»). Надрукавана: Зорным шляхам, б. 19; Недапетая Песня, б. 63.

Жаданыне («Беларусь! -- краіна Сіняя...»). Надрукавана: *«Студэнцкая думка», № 1, 1929; Зорным шляхам, б. 36; Недапетая Песня, б. 67.

Жнеі («Па ўзьмежжы вяртаюша жнеі...»). Надрукавана: «Веснапесні». Вільня, 1929, б. 58; Недапетая Песня, б. 57.

Жонцы («На вулішах морак. Чужы, пануры готык...»). Рукапіс (Архіў Фундацыі).

***Журналіст [Апавяданыне].** Надрукавана: «Родны край», 25 сакавіка 1935, подпіс М. Даўніны.

«Жывая Газэтка» 1947 (Чытаў Хв. Ільляшэвіч). Надрукавана: Дадатак, б. 32; «Весткі», б. 15.

Замест прадмовы. Надрукавана: Недапетая Песьня, б. 45.

«За ноч, як я спаў у ложку...». Надрукавана: *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 78.

За работай («Ооон! Падымай!..»). Надрукавана: «Веснапесьні», б. II; Недапетая Песьня, б. 46.

З архіву Хв. Ільляшэвіча. (П'еса). [Без назову]. Надрукавана: Дадатак, б. 9-14.

З архіву Хв. Ільляшэвіча. [Занатоўкі, замалёўкі]. Надрукавана: Дадатак, б. 7-8.

«За творчасці варштатам...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 5; Недапетая Песьня, б. 61.

«Зацьвітай, родны край, зацьвітай!..». Надрукавана: *«Калосьсе», кн. 3, 1935; *«Беларускі каліндар 1936 г.». Вільня, 1935; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 79.

«Здавалася, у зімовым съне...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 53; Недапетая Песьня, б. 70.

***З-за кратай.** Надрукавана: «Наша праца», 8 кастрычніка 1927.

«Зноў чупрыну зьвесіў я над вершам...». Надрукавана: Недапетая Песьня, б. 87.

З рабочых матываў («Рабочы, парабак, салдат...»). Надрукавана: «Веснапесьні», б. 27; Недапетая Песьня, б. 51.

«Зьвініць... Шуміць... Гудзіць...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 55; Недапетая Песьня, б. 57.

***З гісторыі друкарства** [Водгук на працы I. I. Лапо \$K, istorii russkoj staroperehati & Vilenskaq tipografiq Mamonihej\$ & ~Sbornik, Russkago Instituta v, Prag^{«^} 1[^] Praga[^] 1929`]. Надрукавана: «Гадавік Беларускага Навуковага Таварыства», кн. 1, Вільня, 1933.

Зь лета («Ну і дзень! Як ясна ў вышыні...»). Надрукавана: *«Беларуская крыніца», 31 ліпеня 1926; «Веснапесьні», б. 31; Недапетая Песьня, б. 54.

«Зямля каканая!..». Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 3, 1931; Зорным шляхам, б. 54; Недапетая Песьня, б. 70.

«Ймгла акутала лог...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 70; Недапетая Песьня, б. 53.

Каваль («Чуеш стук? Гэта ў кузні спацелы каваль...»). Надрукавана: «Веснапесні», б. 7; Недапетая Песьня, б. 45.

Казка («Зноў вачьма кудысь плывеш...»). Надрукавана: *«Маладая Беларусь», № 1, 1936; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 75; «Вехі», № 42, люты 1983, б. 13.

«Кацянём чарапае дажджык у дахі...». Надрукавана: *«Родны край», 10 чэрвеня 1933. Подпіс I -- ч; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 75.

«Кладуща на бруку і съценах...». Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 5, 1933; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 77.

Клёны («Кожны дзень цяпер стаў гадавінай...»). Рукапіс (Архіў Фундацыі). Рукапісны зб. «Нязжатая радасць» (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк). Надрукавана: «Пагоня», № 4, лістапад 1946, б. 8; «Шыпшына», № 4, 1947, б. 17; Недапетая Песьня, б. 85.

«Колерам ціхае роспачы...». Надрукавана: *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 76.

«Колькі раз я пяйці вам, дажджы...». Надрукавана: Зорнымі шляхам, б. 25; Недапетая Песьня, б. 65.

«Куды-б нас лёс ня кінуў...». Надрукавана: Недапетая Песьня, б. 87.

*«Куйце волю, браты...».

Надрукавана: «Беларускі календар на 1929 год». Вільня, 1929.

Кулак [Алавяданьне]. Надрукавана: «Новая дарога», № 26, 20 чэрвеня 1942. Подпіс У. Залужны.

«Лаўлю адрыўкамі разгул мястовы...». Надрукавана: Зорнымі шляхам, б. 17; Недапетая Песьня, б. 63.

Лета («Я ў песні расыняю, расыняю...»).

Надрукавана: «Веснапесні», б. 69; Недапетая Песьня, б. 60.

«Ліпкі сынег сярэбраным роем...». Надрукавана: «Веснапесні», б. 60; Недапетая Песьня, б. 58.

Ліст Хведара Ільляшэвіча да Масея Сяднёва ад 16 лютага (?) 1947 году. Надрукавана: «Весткі», б. 32.

[**Лісты Хведара Ільляшэвіча да Вольгі Таполі].** Надрукавана: Дадатак, б. 33-38; «Весткі», б. 36-41, подпіс Залужны.

Літаратурны бандытызм. Надрукавана: «Шляхам Жышыя», № 12, 25 снежаня 1946, б. 40; Недапетая Песьня, б. 149. Подпіс С. Залужны.

«Лягчэйшы ўздох. І погляд вачэй прыяцельскі...». Надрукавана: «Калосьсе», кн. I, 1935, б. 13; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 77; «Вехі», № 42, люты 1983, б. 20.

Максім Багдановіч (У 25 угодкі съмерші). Надрукавана: «Новая дарога», № 12, 14 чэрвяня 1942, подпіс М. Даўльны; Недапетая Песьня, б. 186-190.

***Максім Багдановіч як пісьніар места.** Надрукавана: «Вучнёўскі звон», № 3-4, 1930.

Марш «Алдраджэнныне» («Наперад мы ідзем...»). Надрукавана: «Веснапесьні», б. 54; Недапетая Песьня, б. 56.

Мастацтва. Надрукавана: Недапетая Песьня, б. 97-99, подпіс М. Даўльны.

Места («Места вагнявокае...»). Надрукавана: «Веснапесьні», б. 53; Недапетая Песьня, б. 56.

«Места, места, -- любы вораг...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 48; Недапетая Песьня, б. 69.

Месячная казка («Ў пакоі -- сетка месячных праменяяў...»). Надрукавана: *«Новая варта», № 1, 1931; Зорным шляхам, б. 20; Недапетая Песьня, б. 64.

Месячная поч («Сыпіць чарот і дрэмлюць лозы...»). Надрукавана: *«Крыніча», 9 жнівяня 1925; «Веснапесьні», б. 17; Недапетая Песьня, б. 48.

Мінуўшчына («Між лет доўгіх няволі й сна...»). Надрукавана: «Веснапесьні», б. 28; Недапетая Песьня, б. 51.

Міраж («Хвалі пеняща злосна...»). Рукапісы зб. «Низжатая радасьнь» (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк). Надрукавана: «Беларуское слова», № 1, 17 сінегаяня 1948, б. 3. Недапетая Песьня, б. 86.

«Многа песьняў згубілі мы ўжо...». Надрукавана: «Калосьсе», кн. 3 (16), 1938, б. 129; Недапетая Песьня, б. 80.

«Можа дзіўна, што ў век радыя нарадзіўся я паэтам...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 44; Недапетая Песьня, б. 54.

Музыка («Ўзыняліся лёгкакрылыя птушкі...»). Надрукавана: Зорным шляхам, б. 58-59; Недапетая Песьня, б. 70.

«Мы прывыклі казаць...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 13; Недапетая Песьня, б. 47.

Навагоднія Запросіны (Навагодні скэч). Надрукавана: Адбітак з часапісу «Шляхам Жышыя», выданыне Беларускага Дапамогавага Камітэту,

Ватэнштэт, 1946, II б.; Дадатак, 23-30, подпіс С. Залужны;
«Весткі», б. 17-24.

«Навакол муры -- простыя ліній...». Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 11, 1932; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песня, б. 74.

На дарогу [Апавяданьне]. Надрукавана: «Калосьсе», кн. 1, 1935, б. 14-16; Недапетая Песня, б. 89-90.

«На двары вастрожным бура...». Надрукавана: «Веснапесыні», б. 52; Недапетая Песня, б. 56.

«На двары марозы лютыя...». Надрукавана: «Веснапесыні», б. 61; Недапетая Песня, б. 58.

«Над сінімі сънягамі...». Надрукавана: «Веснапесыні», б. 37; Недапетая Песня, б. 53.

На прагулцы («Съветла! Блакіт! Вышыня!..»). Надрукавана: «Веснапесыні», б. 48; Недапетая Песня, б. 55.

«На прадмесцях» («Рух на вуліцах, гамон...»). Надрукавана: *«Крыніча», 20 верасня 1925; «Веснапесыні», б. 19; Недапетая Песня, б. 48.

На развітаньне («У край нязнаны і далёкі...»). Рукапіс (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк), назва Дарагой сяброўцы. Надрукавана: Недапетая Песня, б. 86.

На ростані [Апавяданьне]. Надрукавана: *«Калосьсе», кн. 2, 1937. Подпіс М. Дальны; Недапетая Песня, б. 99-106.

На рубяжы [Апавяданьне]. Надрукавана: «Шыпшина», № 6, 1948, б. 15-19. Подпіс Съвятаслаў Залужны; Недапетая Песня, б. 136-140.

«Насталі цудоўныя ночы...». Надрукавана: *«Студэнская думка», № 3, 1930; Зорным шляхам, б. 21; Недапетая Песня, б. 63.

«На турэмвай глебе съмягнуць...». Надрукавана: *«Родныя гоні», № 26, 1927; «Веснапесыні», б. 46; Недапетая Песня, б. 52.

«На шляхох бярозы -- шэршнню займгляща...». Надрукавана: *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песня, б. 78.

Нашы песьняры (З нагоды літаратурнага вечару). Надрукавана: «Шляхам Жыцця», № 8, 23 жнівеня 1946, б. 18-20; Недапетая Песня, б. 147-149. Подпіс С. З.

На этапах (Замест прадмовы). Надрукавана ў кнізе: Масей Сяднёў. Ахвяры балышавізму. Беласток, 1944, б. 5-7.

«Неба зноў лязурнае...». Рукапіс (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк). Надрукавана: «Сыяг працы», № 1, 4 ліпеня 1928.

*Не змаглі [Апавяданьне]. Надрукавана: «Родны край», 27 лютага 1935, подпіс М. Дальны.

Нехта стаў за вакном і маўчыць («За вакном дробны дождж шалясьцішь...»). Рукапісны зб. «Нязжатая радасць» (Архіў Ул. Пелясы.

Нью-Ёрк), бяз назвы. Надрукавана: «Беларускі Студэнт», Бэрлін, № 2, 1942, б.10; «Шышина», № 1, 1946; «Бацькаўшчына», № 12-13 (194-195), 27 сакавіка 1954; № 43 (429), 9 лістапада 1958; Ля чужых берагоў, б. 164; Недапетая Песня, б. 83.

«Ноч. Паўноч, ліпа б'е ў вакно...». Надрукавана: «Веснапесні», б. 68; Недапетая Песня, б. 59.

«Ноч прыйшла туманная...». Надрукавана: *«Студэнцкая думка», № 3, 1930; Зорным шляхам, б. 35; Недапетая Песня, б. 68.

«Ноч ужо. Я ня сілю...». Надрукавана: «Калосьсе», кн. 2, 1935, б. 87; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песня, б. 75.

*Ноч у турме. Надрукавана: «Рунъ веснаходу», Вільня, 1928.

«Няхай я для цябе -- міраж...». Верш Вольгі Таполі. Памылкова зьмешчаны ў кнізе: Дадатак, б. 15.

«Паверце, я яшчэ вельмі наёны...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 56; Недапетая Песня, б. 70.

«Па вёсках Беларусі...». Надрукавана: *«Калосьсе», кн. 3, 1935; *«Беларускі календар на 1936 г.». Вільня, 1935; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песня, б. 74.

*Пакрыўджаны [Апавяданыне]. Надрукавана: «Родны край», II траўня 1934; Зборнік «Роднага краю» за 1934 г. Вільня, 1935. Подпіс М. Даўжны.

*Першы сънег. Надрукавана: «Шлях моладзі», № 12, 1932.

Песні жыцця (Ліст з астрогу). Надрукавана: *«Нёман», кн. 1, 1932, Вільня; Недапетая Песня, б. 88.

«Песні каханья, вы -- штушкі...». Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 4, 1931; Зорным шляхам, б. 43; Недапетая Песня, б. 68.

«Песні, мае краскі...». Надрукавана: «Веснапесні», б. 65; Недапетая Песня, б. 59.

Песні «Радасыці і муکі». Надрукавана: «Раніца», № 37 (199), 18 верасня 1944; Недапетая Песня (2), б. 194-195. Подпіс Ю. М.

Песня жаўранка («У лазурнай, съветлай вышы...»). Надрукавана: *«Наша праўда», 27 красавіка 1927; «Веснапесні», б. 32; Недапетая Песня, б. 52.

«Плакаў дождъжык наччу...». Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 10, 1931; Зорным шляхам, б. 45; Недапетая Песня, б. 68.

Плач жальбы («Дзе разыяглася лясамі...»). Надрукавана: *«Крыніца», 15 сакавіка 1925; «Веснапесні», б. 16; Недапетая Песня, б. 48.

«Плёскае, пеніць вазёрная роўня...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 59; Недапетая Песьня, б. 58.

Поле («Вясна араджэнныя! Родныя скібы...»). Надрукавана: «Веснапесьні», б. 39; Недапетая Песьня, б. 53.

«Праз сънежную муць лълецца месяц-жаўток...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 62; Недапетая Песьня, б. 58.

«Прамінуць учора дзён жыццёвых сълякаць...». Верш Уладзімера Клішэвіча. Памылкова зъмешчаны ў кнізе: Недапетая Песьня, б. 87.

Прапор беларускага народу (Ідэя Беларускага Араджэння ў творах Янкі Купалы). Надрукавана: «Шляхам Жыцця», № 6 (18), чэрвень 1947, б. 3-10; Недапетая Песьня, б. 158-164. Подпіс С. З.

«Праяўляе вечар вуліц кліны...». Надрукавана: *Захварбованыя вершы; Недапетая Песьня, б. 76.

«Прыбраўліся ў чырвань галіны...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 42; Недапетая Песьня, б. 54.

Прыляцелі гусі. Надрукавана: Недапетая Песьня, №4; Дадатак, б. 7-8. [Зь ліста Янкі Золака]: «На бачыне І4 (Недапетая Песьня) верш "Прыляцелі гусі". Гэта -- народная песня». Надрукавана: Недапетая Песьня (2), б. 201.

«Прынёс цягнік зь вясковых даляў...». Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 1, 1933; *Захварбованыя вершы; Недапетая Песьня, б. 77.

***Прыпадак.** Надрукавана: Зборнік «Роднага краю» за 1934 г. Вільня, 1935, подпіс М. Даўгіны.

Прыяцелю («Так расставаша, мой дружа...»). Надрукавана: «Калосьсе», кн. 3 (16), 1938, б. 155; Недапетая Песьня, б. 80.

Пісніярка барацьбы (у 31-ыя ўгодкі съмеркі Цёткі). Надрукавана: «Шляхам Жыцця», № 2 (14), 28 лютага 1947, б. 2-4; Недапетая Песьня, б. 150-151.

Пісніяр наўміручае красы (Да 30-ых угодкаў ад дня съмеркі Максіма Багдановіча). Надрукавана: «Шляхам Жыцця», № 5 (17), 26 мая 1947, б. 2-12; Недапетая Песьня, б. 151-158. Подпіс С. Залужны.

Работнік («Я работнік: гэта знача...»). Надрукавана: «Веснапесьні», б. 6; Недапетая Песьня, б. 45.

Развітальнае слова з матуралястамі. 1948. Надрукавана: Дадатак, б. 31.

Развітаныне («Прашумеў вадалад авечак...»). Надрукавана: «Калосьсе», кн. 1 (18), 1939, б. 34; Недапетая Песьня, б. 82.

«Рассыпалісь іскрынкі-зоры...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 18; Недапетая Песьня, б. 63.

Расшумеліся ветры... («Расшумеліся ветры на прасторы у полі...»). Надрукавана: «Калосьсе», кн. 3 (16), 1938, б. 154; Недапетая Песня, б. 81.

«Родзянца, творацца новыя дні...». Надрукавана: «Веснапесьні», б. 45; Недапетая Песня, б. 54.

Рыгор Крушині. Надрукавана: «Беларускі работнік», № 46, 12 лістапада 1944; Недапетая Песня (2), б. 196-197. Подпіс Леанід Нічышарук.

«Салодкі шум грымачых шын...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 40; Недапетая Песня, б. 66.

«Серабрысты месяц...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 49; Недапетая Песня, б. 69.

«Сінія далі -- каляровыя хусткі...». Надрукавана: *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песня, б. 79.

*«Сінія ночы шэнтам калосьсім...».

Надрукавана: «Сіла працы», II лютага 1926 (1928?).

«Сініе, сініе неба...». Надрукавана: *«Наша прауда», 24

жнівеня 1927; «Веснапесьні», б. 35; Недапетая Песня, б. 52.

Скаўцінг і грамадства. Надрукавана: «Шляхам Жыцця», № 5, 9

чэрвеня 1946, б. 5-7; Недапетая Песня, б. 167-169. Подпіс Стары Скаўт.

Скаўцкае вогнішча. Надрукавана: «Шляхам Жыцця», № 1

(13), 30 студзеня 1947, б. 20-21, подпіс Стары Скаўт.

Сон [Апавяданье]. Надрукавана: «Шляхам Жыцця», № 3, 5

травеня 1946, б. 9-II; Апавяданьні, б. 12-14; «Шыпшина», № 9, 1950, б.

7-9; Недапетая Песня, б. II2-II3. Подпіс Святаслаў Залужны.

Сон («Я съніў, што ўзыняўся над зямлёй...»). Надрукавана:

*«Наша прауда», ЗІ травеня 1927; «Веснапесьні», б. 33; Недапетая Песня,

б. 5I.

«Сонца гразыне ў чырвоны кіセル...». Надрукавана: Зорным

шляхам, б. 32; Недапетая Песня, б. 67.

***Сосны шумяць [Апавяданье].** Надрукавана: «Родны край», 27

кастрычніка 1934; 10 лістапада 1934; Зборнік «Роднага краю» за 1934 г.

Вільня, 1935. Подпіс М. Даўны.

Слатканыне. Надрукавана: «Шляхам Жыцця», № 2, 2I красавіка

1946, б. 16-2I; Апавяданьні, б. 15-2I; Недапетая Песня, б. I32-I36.

Подпіс Святаслаў Залужны.

Спацэр («Штодзень выходзім на спацэр...»). Надрукавана: Зорным

шляхам, б. 62; Недапетая Песня, б. 7I.

«Спляліся цені -- попел змрокаў...». Надрукавана: Зорным

шляхам, б. 22; Недапетая Песня, б. 64.

«Стамілася беднае сэрца ад суму...». Надрукавана: «Веснапесні», б. 63; Недапетая Песьня, б. 58.

***Старонка.** Надрукавана: «Рунь веснаходу». Вільня, 1928.

Столькі песьняў («Столькі песьняў сынялі паэты...»). Надрукавана: *«Калосьсе», кн. 1, 1938; Недапетая Песьня, б. 80; «Вехі», № 42, люты 1983, б. 20.

Сыпаліся вішнёвыя краскі [Апавяданье]. Надрукавана: «Калосьсе», кн. 2, 1935, б. 83-85; Недапетая Песьня, б. 94-96.

***«Сьвечка васковая сумна гарыць...».** Надрукавана: «Сіла працы», ІІ лютага 1926 (1928?).

***Святочны выпадак** [Апавяданье]. Надрукавана: «Родны край», 16 сінегання 1933; Зборнік «Роднага краю» за 1934 г. Вільня, 1935. Подпіс М. Дальны.

«Съмягнуць нашы целы...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 47; Недапетая Песьня, б. 69.

«Сыцены! Я вас праславіць хачу...». Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 1, 1933; *Захварбаваныя верны; Недапетая Песьня, б. 74.

Сябром («Асенын штурм. Чужы мне лістапад...»). Рукапіс (Архіў Фундацый). Надрукавана: «Шышына», № 8, 1950, б. 9; «Башкайчына», № 12-13 (94-195), 27 сакавіка 1954; Ли чужых берагоў, б. 165; Недапетая Песьня, б. 15. Перад публікацыямі слова Юрыя Віцьбіча «Перад намі маленькая чорная кніжка...».

«Сягоньня я хворы...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 44; Недапетая Песьня, б. 68.

Сялянская доля («Ты мужык, цёмын люд...»). Надрукавана: Зорным шляхам, б. 30; Недапетая Песьня, б. 66.

Сяргей Хмара. Надрукавана: «Беларускі работнік», № 41, 8 кастрычніка 1944; Недапетая Песьня (2), б. 195-196. Подпіс Леанід Нічышарук.

Сярод кніг [Водгук на паэму Масея Сяднёва «На край сывяцла», выданыне «Крыніцы», 1947]. Надрукавана: «Шляхам Жышыя», № 3 (15), 25 сакавіка 1947, б. 34-35; Недапетая Песьня, б. 164-165. Подпіс С. З.

«Табе, адзінаму і незраўненаму...». Верш Волыгі Таполі. Памылкова зъмешчаны ў кнізе: Дадатак, б. 15-16.

***«Так... жыцця нашы съежкі...».** Рукапіс (Архіў Фундацый).

«Так хочацца сказаць новае нешта...». Надрукавана: *Захварбаваныя верны; Недапетая Песьня, б. 79.

Танго «Нотурно» [Каляднае апавяданье]. Надрукавана: «Шляхам Жышыя», № 12, 25 сінегання 1946, б. 41-47; «Шышына», № 5, 1947,

б. 2l-26; Апавяданыні, б. 5-9; Недапетая Песьня, б. l28-l31. Подпіс Святаслаў Залужны.

*«Творчая, небная сінь съмиецца ў вясенінх калужах...». Надрукавана: «Права працы», 24 сінэжаня 1927.

Толькі вер... («Толькі вер -- і жышыцё пераможаш...»). Надрукавана: *«Крыніца», 3 траўня 1925; «Веснапесыні», б. 14; Недапетая Песьня, б. 47.

Тройка («Тройка, мая тройка...»). Надрукавана: *«Беларуская ніва» 23 сінэжаня 1925; «Веснапесыні», б. 12; Недапетая Песьня, б. 47.

*«Трывога цяпер усюды...». Надрукавана: «Рунь веснаходу». Вільня, 1928.

«Тысячай сонцаў у шыбах разыліуся заход...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 13; Недапетая Песьня, б. 62.

«Ты цалуеш мяне і песьціш...». Надрукавана: *Захарбаваныя верши; Недапетая Песьня, б. 77.

«У баявы марш мы выйшли». [Проза]. Надрукавана: Зорным шляхам, б. 7; Недапетая Песьня, б. 6l.

«У бярэзыніку -- зялёны...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 39; Недапетая Песьня, б. 66.

У вагоне [Апавяданыне]. Надрукавана: *«Маладая Беларусь», № 1, 1936; Недапетая Песьня, б. 9l-94. Подпіс М. Даўні.

«У вакно маё ноч пазірае...». Надрукавана: *«Беларуская крыніца», II кастрыйніка 1925; «Веснапесыні», б. 20; Недапетая Песьня, б. 49.

У гарадскім садзе («Дрэвы акутаны змрокам...»). Надрукавана: *«Новая варта», № 1, 1931; Зорным шляхам, б. 16; Недапетая Песьня, б. 63.

У кузыні («Рукі самлелі ад молата...»). Надрукавана: *«Беларускі календар на 1932 год». Вільня; Зорным шляхам, б. 55; Недапетая Песьня, б. 72.

У Купальскую ночь [Літаратурана-масташкі мантаж для дзіцячага тэатру]. Надрукавана: «Шляхам Жыцця», № 6, 24 чэрвеня 1946, б. II-17; Недапетая Песьня, б. 141-146. Подпіс С. З.

Уладзімер Жылка (1933 -- 1943). Надрукавана: «Новая дарога», № 34, 12 верасьня 1943. Подпіс М. Д.

У май («Як чаромушную бель...»). Надрукавана: «Веснапесыні», б. 30; Недапетая Песьня, б. 5l.

У майскі вечар («Майскі вечар... Мястовыя вуліцы... »). Надрукавана: «Веснапесыні», б. 29; Недапетая Песьня, б. 5l.

Уначы (Сцэнічны мантаж). Надрукавана: Дадатак, б. 17-22; «Весткі», б. 7-12, подпіс С. Залужны.

«**Ў небе зоркі -- паняроскі...**». Надрукавана: *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 74.

«**У пэрспэктывах вуліцаў -- пусткі...**». Надрукавана: *«Родны край», 29 красавіка 1933; *Захварбаваныя вершы; Недапетая Песьня, б. 76. Подпіс I-ч.

«**Усе часьцей я цябе ўснамінаю...**». Рукапіс (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк).

«**У смытку старым знайшоў я...**». Надрукавана: «Веснапесыні», б. 64; Недапетая Песьня, б. 58.

У святы калядны вечар. Надрукавана: «Беларускае слова», № 2, 1 студзеня 1949, б. 1.

«**У цэлі расьселісь халодныя змрокі...**». Надрукавана: *«Беларускі календар на 1929 год». Вільня, 1929; «Веснапесыні», б. 50; Недапетая Песьня, б. 55.

«**Учора сонца лашчылася...**». Надрукавана: «Веснапесыні», б. 66; Недапетая Песьня, б. 59.

Фіранка [Апавяданьне]. Надрукавана: «Новая дарога», № 25, 13 верасня 1942, подпіс М. Даўны.

«**Хвалі пењища злосна...**». Надрукавана: Дадатак, б. 7-8.

Хвіліны суму («Гэта сум -- ня той заўсёдны...»). Надрукавана: «Веснапесыні», б. 43; Недапетая Песьня, б. 54.

«**Хмары чорныя зьвіслі над намі...**». Надрукавана: Зорнымі шляхам, б. 8; Недапетая Песьня, б. 61.

Худыя плечыкі... [Апавяданьне]. Надрукавана: «Шляхам Жыщыця», № 3 (15), 25 сакавіка 1947, б. II; Апавяданьні, б. 10-II; Недапетая Песьня, б. 140-141. Подпіс Святаслаў Залужны.

Цымбалы («Тады -- я намітаю -- ў вуліцах аквечаных...»). Рукапісны зб. «Низжатая радасынь» (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк). Надрукавана: «Калосьсе», кн. 4 (17), 1938, б. 196; «Шышина», № 2, 1946, б. 9; «Беларуская трывбуна», № 3 (17), лістапад 1953; «Бацькаўшчына», № 12-13 (194-195), 27 сакавіка 1954; Ля чужых берагоў, б. 163-164; Недапетая Песьня, б. 83.

«Цэлую зімачку буду чакаць...». Надрукавана: *«Праца», № 12 лістапада 1927; *«Студэнтская думка», № 3, 1928; «Веснапесыні», б. 47; Недапетая Песьня, б. 55.

Цягнікі («Рэйкі -- жылы...»). Надрукавана: *«Шлях моладзі», № 5, 1931; Зорным шляхам, б. 24; Недапетая Песьня, б. 64.

«Цягнікі і станцыі...». Надрукавана: «Калосьце», кн. 2, 1935, б. 87; *Захварбованыя вершы; Недапетая Песьня, б. 78.

«Цяпер у нас засекі поўныя песьняў...». Надрукавана: *«Калосьце», кн. 2, 1938; Недапетая Песьня, б. 81.

«Часамі ў душы маёй дзіўнай мэлёдышай...». Надрукавана: *«Наша праўда», 24 жнівеня 1927; «Веснапесыні», б. 36; Недапетая Песьня, б. 52.

Чорныя цені («У вакне -- змрочна-шэрыя хмары...»). Рукапіс (Архіў Фундаціі). Рукапісны зб. «Нязжатая радасыць» (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк). Надрукавана: «Шыпшина», № 3, 1946, б. 19; Недапетая Песьня, б. 84.

*«Чуе сэрца, што ня многа...».

Надрукавана: «Рунь веснаходу». Вільня, 1928.

«Чуеш музыку?...». Надрукавана: «Веснапесыні», б. 56; Недапетая Песьня, б. 57.

«Чуць дзень той настане...». Надрукавана: Недапетая Песьня, б. 85.

«Шлях даўгі, ламужны...». Надрукавана: «Веснапесыні», б. 69; Недапетая Песьня, б. 60.

Шопат зямлі [Алавяданыне]. Надрукавана: *«Калосьце», кн. I, 1938; Недапетая Песьня, б. 106-III. Подпіс М. Дальны.

Штрых («Miraе лямпа. Ноц маўчыць...»).

Надрукавана: *«Беларуская ніва», 20 студзеня 1926; «Веснапесыні», б. 24; Недапетая Песьня, б. 50.

«Шум на вуліцах, неба, людзі...». Надрукавана: *«Нёман», кн. I, 1932; Зорным шляхам, б. 50; Недапетая Песьня, б. 69.

«Шырыня -- прастор!..». Надрукавана: «Веснапесыні», б. 41; Недапетая Песьня, б. 53.

Эпігоны народніцтва. Надрукавана: Далатак, б. 1-4; «Весткі», б. 26-29.

*Этнограф [Анавяданыне]. Надрукавана: «Родны край», 30 лістапада 1935, подпіс М. Даўны.

«Я гляджу на съвет вачыма паэта...». Надрукавана: *«Наша праўда», 24 жнівеня 1927; «Веснапесьні», б. 34; Недапетая Песня, б. 52.

Ядвігін Ш. (Антон Лявіцкі). Жыцьцё і літаратурная творчасць. Вільня, 1933, 37 б.; *«Родны край», 8 красавіка, 29 красавіка, 13 травеня, 27 травеня, 24 чэрвеня, 8 ліпеня 1933; Недапетая Песня, б. 177.

Я ізноў («Ў безларожжах блукаша даволі!..»). Надрукавана: *«Маладая Беларусь», № 1, 1936; *Захварбованыя вершы; Недапетая Песня, б. 78; «Вехі», № 42, люты 1983, б. 14.

«Я не баюсь за Беларусь...». Надрукавана: Зорным шляхам, б. 9; Недапетая Песня, б. 60.

Я ня знаю («Я ня знаю, чаму я павінен...»). Надрукавана: «Калосьсе», кн. 1, 1935, б. 13; *Захварбованыя вершы; Недапетая Песня, б. 73.

Я прыйшоў да вас зноў («Абрусом рассыпілаеща поле ізноў...»). Надрукавана: *«Калосьсе», кн. 2, 1938; Недапетая Песня, б. 82.

«Я сягоныня расчуліўся неяк...». Рукапіс (Архіў Ул. Пелясы. Нью-Ёрк).

Яшчэ аб восені («Кальшунца дамы -- катафалкі...»). Надрукавана: *«Маладая Беларусь», № 1, 1936; *Захварбованыя вершы; Недапетая Песня, б. 76; «Вехі», № 42, люты 1983, б. 13.